

Äldrenämndens protokoll nr 6/2013-06-11

Reservation från (V):

Mot beslutet reserverar sig ledamoten Torun Boucher (V) och hänvisar till eget yrkande:

”Vänsterpartiet yrkar att äldrenämnden anför följande som svar på motionen:

Vänsterpartiet har inga invändningar mot ambitionen att införa en ny policy för hållbar upphandling. Vi ser dock flera problem med möjligheten att verkligen få till en bra och proaktiv upphandlingspolicy inom ramen för dagens ordning. Vi lyfter några av dessa i vårt remissvar som behandlas under punkt åtta vid dagens sammanträde om kompletteringar av dagens policy.

En stor svårighet i dagens system är att det inte tillåter begränsning av vinstsyftande företag. Vi menar att det måste bli möjligt att kunna begränsa möjligheterna att plocka ut vinst i upphandling. Vänsterpartiet menar därför att det i en ny policy även bör ingå möjligheten att kräva av utförare att de är non profit organisationer. I Europa finns fler exempel på att sådana krav ställts. Ett exempel är Lombardiet i Italien där företag med vinstintresse utesluts från upphandlingar av äldreomsorg. Just detta exempel är intressant då det anmälades, prövades och godkändes av EU-rätten. Ett sådant krav begränsar inte etablering, som det heter i EU-rätten. Ett annat exempel är etableringen av privata men skattefinansierade skolor i England som fungerar enligt svenskt mönster, men där skolorna förbinder sig att vara icke vinstsyftande. Det svenska företaget Kunskapsskolan har etablerat sig i England i form av ett non profit företag. Allt detta är möjligheter som erbjuds inom ramen för upphandling så länge vi håller oss till EU, och det borde vara möjligt även i Sverige.

I en artikel i Dagens Arena (<http://www.dagensarena.se/opinion/attac-s-v-mp-satt-stopp-for-skatteflykten>) från den 21 maj 2013 skriver företrädare för Miljöpartiet, Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och organisationen Attac med anledning av att konkurrensverket underkänt Kalmars skrivning i kommunens upphandlingspolicy om att företag som lägger anbud inte får ha koppling till skatteparadis. Kravet anses strida mot principen om icke-diskriminering i LOU. Artikelförfattarna menar att skattesmitare skyddas av lagen, medan kommuner som vill sätta stopp för fusk behandlas som lagbrytare. De menar vidare att regeringen bör genomföra nödvändiga ändringar i LOU samt driva frågan i EU. Vi instämmer till fullo och menar att med det system vi har idag kan inte upphandlingspolicyn bli det verktyg som den annars skulle kunna vara.”

§ 8 Innovationer och krav på samhällsansvar i stadens upphandlingar (upphandlingspolicy)

Remiss från kommunstyrelsen, dnr 125-1694/2012

Ärende

Föreligger ärende dnr 201-228/2013

Yrkanden

Utdragsbestyrkande

Äldrenämndens protokoll nr 6/2013-06-11

Ordföranden Joakim Larsson m.fl. (M) och tjänstgörande ersättaren Inga-Lill Persson (FP) yrkar bifall till förvaltningens förslag till beslut med instämmande av ersättaryrkande från Madeleine Sjöhage (C).

Vice ordföranden Christopher Ödmann m.fl. (MP) yrkar bifall till eget förslag till beslut.

Ledamoten Mirja Räihä m.fl. (S) yrkar bifall till eget förslag till beslut.

Ledamoten Torun Boucher (V) yrkar bifall till eget förslag till beslut.

Beslutsgång

Ordföranden finner att det finns fyra förslag till beslut: förvaltningens förslag som stöds av (M) och (FP) med instämmande av ersättaryrkande från (C), eget förslag till beslut från (MP), eget förslag till beslut från (S) och eget förslag till beslut från (V).

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner majoriteten för förvaltningens förslag till beslut som stöds av (M) och (FP) med instämmande av ersättaryrkande från (C).

Äldrenämndens beslut

Äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämnar det till kommunstyrelsen som sitt yttrande över remissen ”Innovationer och krav på samhällsansvar i stadens upphandlingar (upphandlingspolicy).

Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Reservation från (MP):

Mot beslutet reserverar sig vice ordföranden Christopher Ödmann m.fl. (MP) och hänvisar till eget yrkande:

”Miljöpartiet yrkar att äldrenämnden beslutar att avge följande svar på remissen: Vi hade velat se att skrivningarna om miljökrav och sociala krav varit mer långtgående och bindande för att säkerställa att staden tillvaratar upphandlingsinstrumentets potential som verktyg för att ställa om till ett hållbart samhälle.

Normaltillståndet ska vara att staden vid upphandlingar använder sig av miljökrav och sociala krav och, i de fall då det är relevant, etiska krav. En dokumenterad analys ska alltid göras och om det i något fall inte ställs miljökrav eller sociala krav ska en skriftlig motivering ges.

Viktigt är att den idéburna sektorn fortsätter sin verksamhet utifrån en oberoende ställning med kommunen. Detta är extra betydelsefullt för att de idéburna företagen ska fortsätta kunna ha rollen som idé- och innovationsrik sektor inom omsorgsverksamheterna.

Äldrenämndens protokoll nr 6/2013-06-11

Innovation innebär i sig en obeprövad handling och innebär därför risker. Riskerna är bland annat funktionella, finansiella och juridiska men även organisatoriska risker kan förekomma.

Därför är det viktigt att avtal skrivs noggrant och med dessa risker i åtanke. Även etiska krav såväl som skäliga löner och arbetsvillkor samt miljömässiga och sociala hänsyn måste ingå vid upphandling. Enligt vad som nyligen framkommit genom media påstås ett hemtjänstföretag ha utnyttjat arbetskraftsinvandring på ett felaktigt sätt.

Om arbetsgivaren inte har skrivit några kontrakt eller utfärdat lönespecifikationer är det nästan omöjligt att arbetskraftsinvandringen, eller annan person i liknande situation, att hävda sin rätt. Ord står mot ord.

Kraven på företagens ekonomiska redovisningar, administrativa rutiner och på personens kunskaper i svenska måste tydliggöras och befastas. Vidare bör ersättning för utfört arbete – samt att de anställda får arbeta i den utsträckning som utlovats – även ingå i avtalet.”

Reservation från (S):

Mot beslutet reserverar sig ledamoten Mirja Räihä m.fl. (S) och hänvisar till eget yrkande:

”Socialdemokraterna yrkar att äldrenämnden beslutar att som svar på remissen anföra följande:

Ungdomsarbetslösheten i Stockholms stad är oroande hör. Därför vill vi socialdemokrater ställa krav på att de företag som vinner stadens upphandlingar också ska anställa långtidsarbetslösa ungdomar. Vi vet att det är möjligt, i Malmö har man använt sådana villkor samt i Stockholm har Svenska bostäder använt detta i sin verksamhet.

Vidare vill vi att staden, som rutin, undersöker möjligheten att ställa krav på sommarjobb för unga i avtalen. Det ska gälla varje avtal inom staden, såväl vid nytecknade som vid avtalsförlängning.

För att förhindra social dumping och svartarbete bör krav ställas på upphandlade företag att tillämpa enligt LOU: s tillåtna minimivillkor i tillämpligt kollektivavtal. Allra helst bör företagen ha kollektivavtal för att staden som uppdragsgivare kan tillförsäkra sig om goda villkor, god arbetsmiljö och avtalsenliga löner för de anställda. I samband med uppföljningar av entreprenadavtal bör även personalen höras om sina erfarenheter. Vi föreslår därför att staden som ett led i sin uppföljning av entreprenadavtal även tar kontakt med de berörda fackliga organisationerna för att ta del av personalens erfarenheter.

För att undvika att arbetstagare som vågar avslöja missförhållanden blir avskedade eller uppsagda bör personal vilken arbetar i den upphandlade verksamheten tillförsäkras meddelarfrihet och meddelarskydd motsvarande den meddelarfrihet och meddelarskydd som råder för offentligt anställd personal.”

Reservation från (V):

Utdragsbestyrkande

Äldrenämndens protokoll nr 6/2013-06-11

Mot beslutet reserverar sig ledamoten Torun Boucher (V) och hänvisar till eget yrkande:

”Vänsterpartiet yrkar att äldrenämnden anför följande som svar på remissen:

De nuvarande borgerliga direktiven, i policys som i aktivitetsplaner, är att i princip allt som går ska konkurrensutsättas. Vänsterpartiet har en grundläggande annan inställning till våra verksamheter. Det överordnade målet är ett demokratiskt samhälle där resurser fördelas efter behov och där medborgarnas, brukarnas och personalens inflytande är reellt. Där samhällsansvaret är på riktigt och går att utkräva ansvar för.

Stadsledningskontoret har valt att föreslå förändringar i upphandlingspolicyn istället för i konkurrenspolicyn. Vänsterpartiet vill avskaffa konkurrenspolicyn, men förbättra upphandlingspolicyn så att den kan fungera som en hävstång för en socialt och ekologiskt uthållig utveckling.

Vänsterpartiet kan inte se att det finns någon som helst historisk evidens att konkurrensutsättning av våra verksamheter är vägen dit, snarare tvärtom. Vi ser inte heller att innovation per automatik gynnas av konkurrensutsättning. Till och med rapporter som tillkommit på uppdrag av nuvarande borgerliga regering visar snarare på motsatsen. Se till exempel i *Den innovativa vården, Vinnova nov 2012*, där de flesta exempel på innovationer i vården skett och fortfarande sker inom det offentliga och med stor framgång.

Vänsterpartiet anser att när vi upphandlar så ska vi självklart ha en bra policy för upphandlingsarbetet där staden ställer långtgående krav i upphandlingsdirektiven både för miljökrav och sociala krav. Där återstår mycket att göra och inte minst är det anmärkningsvärt att vi idag i Sverige är så mycket mer restriktiva och bakbundna vid upphandlingar än i övriga EU. Den största invändningen Vänsterpartiet har mot förslaget är allt som inte står där, förslaget väjer för de möjligheter en upphandling skulle kunna ge, sannolikt då vår svenska lagstiftning på området är så mycket mer begränsande än i jämförbara andra europeiska länder.

Tydligast är detta i stycket om krav på samhällsansvar. Där kan formuleringarna tolkas som att man inskränker sig till att säkra grundläggande mänskliga rättigheter och demokratiska fri- och rättigheter. Vi kan inte se annat än att all verksamhet och alla upphandlingar i Stockholms stad självklart ska uppfylla grundläggande mänskliga rättigheter och demokratiska fri- och rättigheter, om så inte är fallet i dag så är det givetvis viktigt att det förtydligas.

Men det går naturligtvis att vara lite mer proaktiv än så. I själva tjänsteutlåtandet till förslaget så nämns också andra exempel på krav på samhällsansvar som kan ställas i en upphandling. Ett sådant är anställning av långtidsarbetslösa, något som ofta används i Europa.

Tjänsteutlåtandet lyfter också att arbetstagare kan tillförsäkras minimilöner. Eftersom Sverige inte har minimilöner utan kollektivavtal så är detta ett problem för oss enligt EU-rätten. Att kräva kollektivavtal begränsar etablering av företag från andra länder – medan minimilöner inte gör det. Tjänsteutlåtandet ger inga exempel på hur vi kan

Äldrenämndens protokoll nr 6/2013-06-11

agera för att uppnå samma syfte, troligen därför att den styrande majoriteten inte är intresserade av möjligheten att motverka lönedumpning. En möjlighet är att i förfrågningsunderlagen konkreta räkna upp och beskriva de anställningsvillkor som enligt kollektivavtal gäller i branschen, dvs. att staden åtminstone kräver ”kollektivavtalsliknade” villkor.

Ett annat exempel som Vänsterpartiet vill peka på är möjligheten att ställa krav på att de upphandlade företagen inte får vara vinstsyftande. Kommunen Lombardiet i Italien har ställt detta krav vid upphandling av äldreomsorg. Just detta exempel är intressant då det anmälades, prövades och godkändes av EU-rätten. Kravet begränsar inte etablering, enligt EU-rätten. I England finns numer ett system med privata men skattefinansierade skolor som fungerar enligt svenskt mönster. Men i deras avtal förbinder sig skolorna att vara icke vinstsyftande. Det svenska företaget Kunskapsskolan har därför i England etablerat sig som ett non profit företag. Vänsterpartiet menar att det ska vara möjligt att i förfrågningsunderlag ställa krav på att vinst återinvesteras i verksamheten, som ett exempel på krav på samhällsansvar.

Ett problem vi har i Sverige är att LOU inte gör skillnad på A-tjänster (transporter, fastighetsförvaltning t.ex.) och B-tjänster (omsorg, hälso- och sjukvård, skola t.ex.). I övriga Europa är länder betydligt friare vad gäller upphandling av B-tjänster. För det första finns inget upphandlingstvång. I Sverige ska alla kontrakt med externa producenter som överstiger ett belopp på 284 631 SKR upphandlas. I EU är upphandling av B-tjänster nu under utredning, och det förslag som ligger är att kontrakt som överstiger 500 000 Euro ska upphandlas. Det är en avsevärd skillnad. För att Stockholms stad ska kunna bedriva en ansvarig och långsiktig politik måste staden ha större utrymme att kunna avgöra när det lämpar sig bäst att ha direktavtal med utförare. Det är därför av största vikt att LOU förändras. Utformningen av LOU kombinerat med direktiven från stadshusets egen majoritet om konkurrensutsättning bakbinder i själva verket möjligheterna att på riktigt främja innovation och samhällsansvar.

I en artikel i Dagens Arena (<http://www.dagensarena.se/opinion/attac-s-v-mp-satt-stoppp-for-skatteflykten>) från den 21 maj 2013 skriver företrädare för Miljöpartiet, Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och organisationen Attac att konkurrensverket underkänt Kalmars skrivning i kommunens upphandlingspolicy om att företag som lägger anbud inte får ha koppling till skatteparadis. Kravet anses strida mot principen om icke-diskriminering i LOU. Artikelförfattarna menar att skattesmitare skyddas av lagen, medan kommuner som vill sätta stopp för fuskets behandlas som lagbrytare. De menar vidare att regeringen bör genomföra nödvändiga ändringar i LOU samt driva frågan i EU. Vi instämmer till fullo och menar att med det system vi har idag kan inte upphandlingar, när vi väljer att upphandla, bli det verktyg som de annars skulle kunna vara. Så länge lagstiftningen inte ändras är det enda alternativet till samhällsansvar att driva verksamhet i egen regi i så hög grad som möjligt.”

§ 9 Förslag till riktlinjer för handläggning av ärenden som rör våld i nära relationer

Remiss från kommunstyrelsen, dnr 325-679/2013

Utdragsbestyrkande